

Hilkka Kemppe kesä ym.

Kirjallinen kysymys evakkojen muiston vaalimisesta ja evakkojen liputuspäivästä

Eduskunnan puhemiehelle

Talvisodan ja jatkosodan myötä Suomi menetti alueita Karjalasta, Sallasta, Petsamosta, Hangosta, Porkkalasta sekä Suomenlahden ulkosaaristosta. Suomi menetti kolme kaupunkia (Käkisalmi, Sortavala, Viipuri), kaksi kauppala (Koivisto, Lahdenpohja), kokonaan 40 maalaiskuntaa ja osittain 21 maalaiskuntaa. Suomen kaikilta luovutetuilta alueilta siirtyi sotien jälkeen noin 440 000 ihmistä maamme nykyisten rajojen sisäpuolelle. Evakkojen suurta määrää kuvaa se, että heitä oli lähes kaksinkertainen määrä esim. Tampereen nykyiseen väkilukuun nähden. Evakuointi oli sen kohteeksi joutuneille ihmisille järkyttävä ja traumaattinen kokemus, josta toivuttiin pitkään ja koko kansakunnan yhteisin uhrauksin ja ponnistuksin. Kansakunnan yhteinen tahto oli evakuoida siviiliväestö pois sodan jaloista ja pakkoluovutetuilta alueilta.

Evakkojen merkitystä ei sovi unohtaa, kun mietitään koko Suomen sodanjälkeistä rakentamista ja matkaa kohti nykypäivän hyvinvointivaltiota. Karjalaiset ja muut evakoiduilla alueilta siirtyneet ovat olleet tärkeässä osassa koko Suomen taloudellisen ja kulttuurisen kehityksen kannalta. Me suomalaiset saamme olla paljon kiitollisia. Evakot, kansamme jäsenet, joutuivat aloittamaan kaiken alusta ja loivat kovalla työllä ja uurastuksella itselleen ja perheilleen uuden elämän. Sen ahkeruuden ja työnteon tuloksista saamme nauttia vielä tämän päivän Suomessa. Silti tuntuu, ettei evakkojen merkitystä ole tarpeeksi korostettu Suomen hienossa tarinassa. He ansaitisivat arvostusta myös toin. Karjalan Liitto siirtokarjalaisten yhteisönä säilyttää, siirtää ja uudistaa ajassa karjalaista kulttuuria tuleville sukupolville.

Erityisryhmä evakuoitujen joukossa olivat lapset. He joutuivat kokemaan nuo järkyttävät vaiheet elämänsä herkimmissä vaiheissa, jolloin tunne-elämän vauriot muodostuivat joskus syvimmiksi ja niistä toipuminen on kestänyt kauimmin, jopa näihin päiviin asti. Lapsena evakkoon tuotuja oli kaikkiaan noin 160 000. Heistä noin 55 000 jäi sotaorvoiksi huoltajan kaaduttua sotatoimissa. Vuosina 1939—1945 siirrettiin noin 76 000 alle 14-vuotiaasta sotalasta Ruotsiin ja Tanskaan. Moni palasi vanhempiensa luokse Suomeen sodan päätyttyä; kuitenkin heistä noin 15 500 lasta jäi palaamatta.

Tänä päivänä nuorimmatkin lapsievakoista ovat jo 80 vuoden iässä. Meidän on korkea aika miettiä, miten saamme säilytettyä ja siirrettyä evakoiden muiston esimerkkinä sodan kauhuista tuleville sukupolville. Yksi keino olisi myöntää evakoille oma liputuspäivä. Oma liputuspäivä muistuttaisi vuosittain siitä valtaisasta ponnistuksesta, jonka sodan haavojen parantaminen evakoilta

Kirjallinen kysymys KK 165/2024 vp

ja koko kansalta vaati. Liputuspäivä muistuttaisi myös karjalaisesta omaleimaisesta kulttuurista, perinteistä ja kielestä.

Suomen evakot ansaitsevat yhteisen tunnustuksemme. Evakoiden liputuspäiväksi on useampi vaihtoehto. Tämän asianomaiselle ministerille osoitetun kysymyksen tavoitteena on käynnistää valmistelu evakkojen liputuspäivästä, sen perusteista ja soveltuvasta päivämäärästä. Evakkojen päivään voisivat samaistua evakkojen ja evakkojen jälkeläisten lisäksi myös kaikki muut oman kotipaikkansa eri syistä menettäneet.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy, jotta evakkojen kokemukset eivät unohdu ja ne saadaan siirrettyä myös tulevien sukupolvien tietoon,

onko hallitus valmis edistämään evakkojen huomioimista liputuspäivällä ja

onko ministeri valmis perustamaan työryhmän asian valmistelulle?

Helsingissä 23.4.2024

Hilkka Kemppi kesk
Johanna Ojala-Niemelä sd
Oskari Valtola kok
Saara Hyrkkö vihr
Eeva Kalli kesk
Vesa Kallio kesk
Timo Heinonen kok
Merja Kyllönen vas